

*Зоран Танасковић,
адвокат, Београд*

Ограничења слободe уговарања у поступку реструктурирања ради припреме предузећа за приватизацију

Резиме

Прописујући начине и услове приватизације друштвених предузећа законодавац је у циљу превазилажења презадужености појединих од тих предузећа (која практично онемогућава приватизацију), одредио да се у оквиру припреме за приватизацију, на основу одлуке Агенције за приватизацију, може прелиходно спровести поскупак реструктурирања. Циљ овог поступка је да се елиминишу дужови предузећа и зајим да се исти прода по тржишним условима. Даље је прописано да се у поступку реструктурирања могу, уз сагласности повериоца или поверилаца који имају више од 50% укупних појраживања, описати сви дужови, да се могу репрограмирајим или да се могу пренети на друго предузеће, које је у одређеним стипусним везама са дужником. При томе се са гледишта поверилаца који су у мањини овакав поступак јавља као негација слободe уговарања, јер судбина њихових појраживања, а тиме и уговора, више не зависи од уговорних стипана које су учествовале у закључењу уговора из кога пошче појраживање, већ од нахођења државних органа и већинског повериоца, који најчешће може бити држава по основу својих појраживања на име пореза и других дајбина. Овакав начин претанка појраживања јавља се као дубоко неправичан за повериоце, који се са истиим нису сагласили, јер се увећава вредности, на тиме и цена предузећа дужника, која се након приватизације остварује у користи државе, а на штећу

и их поверилаца. Овакви пројиси због поља не могу водити успостављању правне државе и стварају правну несигурност.

Кључне речи: приватизација, реструктурирање, слобода уговарања, престанак изражавања, репрограмирање дуга, промена дужника, отпис дуга, морал, поравнање, презадуженост, правни промени, правна држава, правна несигурност.

Увод

У светлу теорије аутономије воље принцип слободе уговарања испољава се, прво, као слобода да се уговор закључи или не закључи, затим кроз слободу избора партнера са којим ће се уговор закључити, форме закључења уговора, слободног одређивања садржине уговорног односа и на крају, у правној заштити уговором одређених права и обавеза уговорних страна. Уговор се сматра неповредивим у смислу да никоме не припада право да га мења осим заједничкој вољи уговорних страна. Промена уговора заједничком вољом уговорних страна је у ствари нови уговор, чиме се само потврђује принцип слободе уговарања. Следствено томе, промена уговора, односно промена у заједничком вољом утврђеним правима и обавезама, независно или чак противно заједничкој вољи уговорних страна, представља ограничење слободе уговарања. Ако стране приликом закључења уговора не знају, нити могу да знају за могућност да исти касније буде измењен независно од њихове заједничке воље, тада говоримо о таквом ограничењу слободе уговарања које у правни промет уноси висок степен несигурности, а ако се при томе и уговорне стране стављају у неравноправан положај, тада имамо не само ограничење принципа слободе уговарања, већ и његову негацију.

Појам и правне последице поступка реструктурирања

а) Појам реструктурирања

Императив приватизације, као начина превазилажења неефикасности договорне економије засноване на друштвеној својини средстава за производњу, прокламован је и опште прихваћен већ дужи низ година. Након октобарских политичких промена Законом о приватизацији одређена је обавеза свих предузећа и других правних лица (осим оних за које је посебним прописима другачије одређено), а која располажу друштвеним или државним капиталом, да се у року од 4 године (до средине 2005. године) приватизују јавном продајом тог друштвеног или државног капитала. На овај начин законодавац, имајући у виду неопходност промене власничке структуре наслеђене из претходног периода, решава проблем неефикасне трансформације друштвене својине у друге облике својине, који је карактерисао период претходних десетак година, када својинска трансформација, одређена тадашњим прописима, није била обавезна за предузећа и друга правна лица.

Обавеза продаје друштвеног, односно државног капитала, за оне субјекте који таквим капиталом располажу, огледа се у обавези органа управљања да, у оквиру рока од четири године по ступању на снагу Закона о приватизацији, донесу одлуку о покретању иницијативе за приватизацију и сачине приказ основних података о свом предузећу, односно другом правном лицу (проспект). Обавезност приватизације огледа се такође и у могућности да иницијативу, којом се покреће поступак продаје друштвеног, односно државног капитала, предузме и Агенција за приватизацију и то како у случају да у наведеном року од 4 године орган управљања предузећа или другог правног лица не донесе одлуку о покретању иницијативе за приватизацију, тако и пре истека тог рока, у случају да Агенција за приватизацију процени да је потребно спровести поступак реструктурирања. Иницијативу за приватизацију може покренути и Министарство за привреду и приватизацију Републике Србије, као и свако лице (физичко и правно) које је заинтересовано за куповину акција или удела по основу приватизације. Предузеће, односно друго правно лице са друштвеним или државним капиталом мора да се повинује иницијативи за приватизацију, без обзира да ли иницијатива потиче од Агенције за приватизацију, Министарства или заинтересованог купца, тиме што ће израдити проспект и одговарајући програм (програм приватизације или програм реструктурирања) и исти у кратком року доставити Агенцији за приватизацију ради спровођења даљег поступка продаје акција или удела. Дакле, након покретања иницијативе за приватизацију поступак приватизације путем продаје друштвеног, односно државног капитала спроводи Агенција за приватизацију по службеној дужности. Предузеће или други субјект који се приватизује не може више да заустави овај процес, који се завршава продајом и одговарајућом променом облика организовања продатог правног лица.

Међутим, на самом почетку процеса приватизације, значи по покретању иницијативе за приватизацију и по евентуалном објављивању проспекта у средствима јавног информисања, може се доћи до закључка да се приватизација конкретног субјекта не може успешно спровести. Ово је могуће због неодговарајуће структуре капитала у правном лицу које треба приватизовати, његовог неодговарајућег облика организовања, презадужености и других разлога. По правилу, немогућност спровођења приватизације огледа се у непостојању заинтересованих купаца, коју чињеницу Агенција за приватизацију сазнаје на основу објављеног проспекта, када се по протеку рока одређеног огласом Агенције не јаве потенцијални купци, као и у другим случајевима када пре објављивања проспекта Агенција установи да се приватизација не може успешно спровести. У оваквим случајевима Агенција за приватизацију, користећи се дискреционим овлашћењем из члана 19. Закона о приватизацији, доноси одлуку о реструктурирању правног лица у циљу омогућавања продаје његовог капитала или имовине.

Из наведеног произилази да поступак реструктурирања није обавезна фаза у поступку приватизације предузећа и других правних лица са друштвеним, односно државним капиталом. Реструктурирање се спроводи само код неких субјеката и то

онда када се приватизација (продаја) не може остварити без одређених претходних промена субјекта приватизације у погледу организације, статусних питања, обавеза и потраживања, делатности и других питања.

Реструктурирање се може састојати у статусним или организационим променама у предузећу или другом правном лицу (спајање, подела, продаја делова предузећа, пренос имовине или дела имовине на други правни субјект и промена облика предузећа), поравнања из дужничко поверилачких односа, смањења броја запослених и других мера.

Поступак реструктурирања покреће се одлуком Агенције за приватизацију, која је дужна да у року од 15 дана у средствима јавног информисања огласи да је покренут овај поступак. Истовремено Агенција обавештава и регистарски суд о покретању поступка реструктурирања.

Након покретања поступка приступа се изради и доношењу програма реструктурирања, што може урадити или предузеће које се реструктурира или Агенција за приватизацију. Програм садржи мере које треба предузети ради продаје капитала или имовине предузећа и комплетан план приватизације. Овим програмом одређује се и "судбина" потраживања поверилаца.

б) Правне последице покретања поступка реструктурирања

Законом о приватизацији и Уредбом о поступку и начину реструктурирања предузећа и других правних лица прописан је низ правних последица покретања поступка реструктурирања. Једна група тих последица се односи на ограничење правног субјективитета предузећа и других правних лица (забрана располагања имовином, задуживања, стицања, повећања или смањења учешћа у капиталу других субјеката, статусних промена, промена унутрашње организације, инвестиционих улагања, и друго), уз уношење у фирму предузећа назнаке "у реструктурирању".

Друга група правних последица покретања поступка реструктурирања односи се на могућност наплате потраживања од субјекта који се реструктурира. Према одредби члана 20. став 4. Закона о приватизацији, након доношења одлуке о покретању поступка реструктурирања, повериоци не могу предузимати радње ради принудне наплате својих доспелих потраживања. Наплата потраживања одлаже се до окончања поступка реструктурирања, односно до продаје капитала или имовине, то јест до окончања читавог поступка приватизације (члан 6. став 2. Уредбе о поступку и начину реструктурирања предузећа и других правних лица). Ова одредба односи се на сва потраживања према субјекту које се реструктурира, па и на она која су обезбеђена. Ова одредба се односи такође и на започете поступке извршења пред надлежним судом ради наплате новчаног потраживања.

Чланом 8. Уредбе о поступку и начину реструктурирања предузећа и других правних лица прописана је обавеза повериоцима да пријаве своје потраживање у року који одреди Агенција за приватизацију у огласу о покретању поступка реструктурирања. Пријављују се и доспела и недоспела потраживања. Уз пријаву по-

траживања поверилац подноси и доказе о постојању потраживања и о његовој висини.

Пријава потраживања у поступку реструктурирања има двојаки значај са гледишта тог поступка. Прво, на основу поднетих пријава утврђује се укупно дуговање субјекта реструктурирања и својство већинског повериоца, који, како је даље наведено, има одређена овлашћења везана за доношење програма реструктурирања предузећа и другог правног лица. Друго, Уредбом је прописано да потраживања која нису пријављена у складу са Уредбом (нису пријављена у остављеном року или не садрже потребне податке о повериоцу, основу и висини потраживања, односно не садрже доказе) не могу се намирити. Дакле, пропуштање повериоца да уредно пријави своје потраживање доводи до престанка тог потраживања, како произилази из одредбе члана 8. став 3. Уредбе.

ц) Реструктурирање поравнањем из дужничко-поверилачког односа

Програм реструктурирања, који доноси предузеће или друго правно лице које се реструктурира, односно Агенција за приватизацију, садржи податке о износу дугова субјекта који се реструктурира и о начину њиховог плаћања, односно отплате. У изради програма реструктурирања могу учествовати сви заинтересовани повериоци (не само већински поверилац). Треба имати у виду да су губици и неликвидност један од главних разлога због којих ће се покретати поступак реструктурирања. У тој ситуацији, дужник који се реструктурира, по правилу неће бити у могућности да благовремено и уредно измири сва своја дуговања. Због тога је са једне стране прописана немогућност принудне наплате, а са друге, поступак поравнања са повериоцима, што све треба да "пружи предах" дужнику који би искористио за спровођење реструктурирања.

Програм реструктурирања, без обзира да ли га доноси Агенција или предузеће и друго правно лице, доноси се уз обавезну сагласност већинског повериоца. Под већинским повериоцем подразумева се један или више поверилаца чија су укупна потраживања већа од половине укупног дуга субјекта реструктурирања. Тим програмом наплата потраживања свих поверилаца (а не само већинског повериоца) може се одложити, може доћи до промене дужника тако што ће се дуговање, са једног зависног дужника пренети на другог, а све у оквиру повезаних предузећа, и може се потпуно или делимично отписати дуг, припадајућа камата или друга потраживања. За повериоце са већинским државним капиталом прописана је и могућност конверзије потраживања у капитал субјекта реструктурирања, чиме такав поверилац стиче удео или акције у субјекту реструктурирања.

Програм реструктурирања усвојен уз сагласност већинског повериоца обавезан је за све повериоце (члан 18. Уредбе). На овај начин и повериоци који се нису сагласили са таквим програмом реструктурирања имају једнак положај као повериоци који су дали своју сагласност. То значи да и за њихова потраживања важи одлагање наплате или репрограмирање дуга субјекта реструктурирања, промена

дужника, односно да су и њихова потраживања делимично или у потпуности описана, односно престала да постоје.

Може се рећи да давањем сагласности већинског повериоца на програм реструктурирања долази до закључења споразума дужника, који се реструктурира и поверилаца о одлагању наплате или репрограмирању дуга, промене дужника и делимичном или потпуном отпуштању дуга. Обзиром на одредбу члана 20. став 2. Закона о приватизацији овај споразум закључује се под раскидним условом. Наиме, споразум ће остати пуноважан само у случају да поступак реструктурирања успе, односно да овај поступак резултује продајом целокупног друштвеног или државног капитала, односно имовине субјекта који се реструктурира. Дакле, овде јасно имамо измену уговора претходно закљученог између субјекта реструктурирања и једног од поверилаца, који није већински поверилац. Ова измена има карактер новог уговора између истих лица, који се закључује независно, па и противно њиховој заједничкој вољи. Нови уговор мења првобитно уговорене рокове плаћања или се новим уговором врши отпуст дуга, те је у питању интервенција законодавца којом се ограничава слобода уговарања у погледу садржине уговора, односно новим уговором се мења једна од уговорних страна (дужник), чиме се ограничава слобода уговарања у погледу избора партнера са којим ће се закључити уговор.

д) Одлагање плаћања и репрограмирање дуга

Сагласношћу већинског повериоца сви дугови субјекта које се реструктурира се могу одложити, односно репрограмирати. Одлагање и репрограмирање дугова може се вршити не само у оквиру рока одређеног за реструктурирање и приватизацију, већ и за период након извршене продаје капитала и имовине предузећа, односно другог правног лица. Једном закључен споразум, кроз форму прихватања програма реструктурирања од стране већинског повериоца, својим правним дејством обавезује како све повериоце, тако и субјект који се реструктурира и продаје и након његове приватизације. Може се очекивати да ће најчешће одлагање плаћања дугова бити извршено за период после приватизације, односно за период када се очекује нови замах у привредној активности предузећа које се приватизује.

е) Промена дужника

Чланом 3. тачка 2. Уредбе о поступку и начину реструктурирања предузећа и других правних лица прописано је да се уз сагласност већинског повериоца може извршити пренос обавеза са једног зависног предузећа на друго зависно предузеће у оквиру повезаних предузећа. Под зависним предузећем, у смислу Закона о предузећима, сматра се оно предузеће у коме друго предузеће (матично предузеће) има учешће у његовом капиталу преко 25%, уз исти толики проценат гласова у скупштини зависног предузећа и правом да именује чланове управног одбора у зависном предузећу у истом проценту. Под зависним предузећем сматра се и оно предузеће у коме друго (матично) предузеће има по уговору право да именује нај-

мање четвртину чланова управног одбора или има најмање четвртину гласова у скупштини. Услов за пренос обавеза је, према наведеном, да оба предузећа, дужник који се реструктурира и преузимаоца обавеза, имају исто матично предузеће.

Пренос обавеза врши се на основу уговора између субјекта који се реструктурира и зависног предузећа – преузимаоца. Сагласност на овај уговор од стране повериоца није потребна јер је иста сагласност дата кроз форму сагласности већинског повериоца на програм реструктурирања, који садржи и одредбу о преузимању дуга, односно преносу обавеза са субјекта реструктурирања на преузимаоца. Дакле, сходно наведеној Уредби уговор о преносу обавеза са субјекта реструктурирања на друго зависно предузеће, као преузимаоца, био би пуноважан и у случају да се преносе обавезе према повериоцу који није гласао за програм, односно који није сагласан са преносом обавеза. На овај начин субјект реструктурирања престаје да буде дужник, а на његово место ступа преузимаоца, према коме поверилац има иста овлашћења која је имао према субјекту реструктурирања, као дужнику.

ф) Отпис дуга

Могућност да се уз сагласност већинског повериоца отпишу сви дугови субјекта реструктурирања прописана је одредбом члана 3. тачка 3. Уредбе о поступку и начину реструктурирања предузећа и других правних лица. Отпис дуга може бити делимичан, отписивањем дела главнице, целе или дела припадајуће камате и других потраживања. Отписан може бити и дуг у целости, са свим споредним потраживањима.

Средства остварена продајом друштвеног или државног капитала у поступку приватизације расподељују се за финансирање пензија, подстицање развоја, исплате накнаде за национализовану имовину, враћање дугова Републике Србије и за друге намене. Одредбом члана 14. Уредбе предвиђена је могућност да се ипак намире отписана потраживања поверилаца. Ово није обавезно и постојаће у случају да је исто предвиђено програмом реструктурирања уз сагласност већинског повериоца и прихватање од стране Агенције за приватизацију. Потраживања се намирују из средстава остварених од продаје капитала у поступку приватизације и то пре расподеле ових средстава за напред наведене намене. Првенство у намирењу тада имају повериоци са обезбеђеним потраживањима.

Наравно, могуће је комбиновање одлагања, преноса и отписивања дуга у поступку реструктурирања.

Критика усвојених решења

Ограничења слободе уговарања постојала су и постоје у сваком правном систему. Без обзира да ли су та ограничења теоријски и практично у правни систем имплементирана у виду установе поштења, добрих обичаја, друштвеног поретка, строгог формализма, правичности, благодонавља, јавне корисности или су грани-

це слободи уговарања постављене принудним прописима, јавним поретком и добрим обичајима, како то чини наш Закон о облигационим односима у свом члану 10, пада у очи да се границе слободе уговарања, по правилу, одређују унапред, тако да у моменту закључења уговора уговорне стране имају сазнање у ком обиму су слободне да уреде међусобне уговорне односе, односно знају или могу да знају које су границе њиховој слободи уговарања. Прекорачењем граница слободе уговарања постављених објективним правом, уговорне стране се својом кривицом излажу ризику да њихов уговор остане без правног дејства и да због тога претрпе штетне последице. У том смислу ништавост уговора и штетне последице које из тога проистичу последица су несавесности уговорних страна, њиховог свесног кршења правила понашања или у најмању руку њихове необавештености или одсуства разумног опреза приликом закључења уговора.

С друге стране, накнадним сужавањем граница слободе уговарања од стране законодавца са дејством на већ настала права и обавезе, једна или обе уговорне стране излажу се дејству штетних последица без икакве своје кривице или пропуста. Ако се при томе неоправдано фаворизује једна од уговорних страна, као што се код реструктурирања поравнањем из дужничко поверилачког односа фаворизује субјект реструктурирања, који је истовремено и дужник, онда се таква интервенција законодавца у аутономну сферу уговорних страна јавља као дубоко неправична, а конкретна правна норма отвара конфликт између правног и моралног.

Напред наведени прописи дају широко овлашћење држави да преко Агенције за приватизацију процени да ли је за процес приватизације конкретног предузећа потребно спровести поступак реструктурирања поравнањем из дужничко поверилачког односа, односно да ли је за приватизациони поступак, како би он успео, потребно одложити или отписати дугове предузећа које се приватизује. У одбрану усвојених решења даје се образложење да су овде у питању предузећа која су презадужена и која су пред стечајем, па је штета за повериоце, у виду немогућности наплате њихових потраживања, настала и пре покретања поступка реструктурирања, јер таква предузећа због тога и нису у могућности да одговоре својим обавезама из дужничко поверилачког односа. Међутим, овакво образложење је неприхватљиво из два разлога: прво, повериоци би и у случају да се отвори стечај могли да наплате макар део својих потраживања из стечајне масе, и друго, иако је чланом 5. тачка 4. Уредбе прописано да се поступак реструктурирања покреће по правилу и онда када обавезе предузећа превазилазе укупан износ активе умањене за губитак из ранијег периода, то ипак није једини разлог нити је *sine qua non* покретања поступка реструктурирања. Исти члан Уредбе прописује да се поступак реструктурирања може покренути и у другим случајевима, па и у случају непостојања потенцијалних купаца за предузеће у разумном року (члан 5. тачка 3).

Значи да важећи прописи дозвољавају Агенцији за приватизацију да покрене поступак реструктурирања и према предузећу које није презадужено и то онда када нађе да је то у интересу приватизације. Сада је за отпис потраживања или друго поравнање из дужничко поверилачког односа потребна сагласност већинског по-

веројача. Чест ће бити случај да је већински повериолац, по основу потраживања за порезе и друге јавне дажбине, управо држава. Поред тога биће случајева да су већински повериоци јавна предузећа и други субјекти који су под непосредном државном контролом. У оваквим случајевима неће бити тешко да се обезбеди сагласност већинског повериоца и донесе програм реструктурирања који предвиђа делимичан или потпун отпуст свих дугова. Тако престају и остају ненаплаћена потраживања поверилаца који су у мањини. То могу бити потраживања приватних предузећа из међусобних привредних односа за испоручену робу или извршене услуге. То такође могу да буду потраживања физичких лица по разним основама, (на пример по основу накнаде штете или исплате зараде).

Са гледишта морала невероватна је одредба члана 14. Уредбе по којој је могуће, након реструктурирања, отписа потраживања и извршене продаје субјекта приватизације (предузећа – дужника), из средстава остварених том продајом подмирити потраживања поверилаца, али то није и обавезно. Агенција за приватизацију и већински поверилац се могу споразумети да се у поступку реструктурирања отпишу дугови, а да се исти касније не намире, иако се продајом остваре одређена средства, која могу бити и довољна (чак и већа) за подмирење свих дугова субјекта приватизације. Просто речено, у поступку реструктурирања "брише се" пасива из имовине субјекта приватизације, за толико се увећава његова имовина (актива), затим се иста прода и сва средства од продаје припадају држави.

Поставља се питање да ли је могуће једно овакво у основи неправично решење уградити у постојећи правни систем без колизије са постојећим нормама уговорног права о аутономији воље, равноправности уговорних страна, начелу савесности и поштења, еквиваленције међусобних давања, дужности испуњења обавезе, примени добрих пословних обичаја... Кратком анализом датих решења из Уредбе долазимо до јасног закључка да иста нису сагласна са Законом о облигационим односима.

Наиме, чланом 19. став 2. Закона о приватизацији прописано је да програм реструктурирања, између осталог, подразумева и поравнање из дужничко поверилачког односа, а у члану 20. став 1. тачка 1. истог Закона прописано је да повериоци могу, у целини или делимично, отписати дуг и споредна потраживања. Овим законом није прописан престанак потраживања за случај да исто није уредно пријављено у поступку реструктурирања, нити могућност да се сагласност већинског повериоца за промену дужника или отпис дуга односи и на оне повериоце који ту сагласност нису дали. Овакве последице прописане су Уредбом о поступку и начину реструктурирања предузећа и других правних лица коју је донела Влада Републике Србије.

Не улазећи овде у детаљнију анализу уставности и законитости истичемо да је Законом о облигационим односима, у члану 17. став 2. прописано да се обавеза може угасити само сагласношћу воља страна у облигационом односу или на основу закона. Како Законом о приватизацији, нити другим законом, није прописано да се обавезе субјекта реструктурирања гасе у случају неподношења пријаве од стране

поверилаца у поступку реструктурирања, као што није ни прописано да се обавезе субјекта реструктурирања према мањинским повериоцима у целости или делимично гасе без њихове сагласности, а на основу сагласности већинског повериоца, то је очигледна несагласност одговарајућих одредаба Уредбе о поступку и начину реструктурирања предузећа и других правних лица са наведеним одредбама Закона о облигационим односима. Исто тако за промену дужника потребан је сходно члану 446. Став 1. Закона о облигационим односима пристанак повериоца, па одредба Уредбе о поступку и начину реструктурирања предузећа и других правних лица која прописује да се промена дужника односи и на повериоца који није пристао на такву промену (члан 18. Уредбе), није у сагласности са Законом о облигационим односима. Исти је случај и са одлагањем плаћања без сагласности конкретног повериоца, а на основу сагласности већинског повериоца.

Закључак

Прописивањем могућности одлагања или репрограмирања дуга, промене дужника и отписа дуга у поступку реструктурирања предузећа, као претходној фази приватизације, законодавац је начинио озбиљну интервенцију у област слободе уговарања. У односу на једног или више поверилаца оваква интервенција ће се у пракси јавити као дубоко неправична. У својој суштини у питању је ограничење слободе уговарања са ретроактивном применом на правне односе настале пре доношења ових прописа, чиме долазимо на терен стечених права и сукоба права и морала, па се отвара низ питања на која је тешко дати прихватљив одговор. Ипак, најоштрију критику наведена решења трпе са становишта сигурности правног промета и правне сигурности уопште. Ако смо данас спремни на један такав корак, који у својој суштини негира слободу уговарања и друге установе које су у сва модерна светска законодавства уведене као цивилизацијске тековине, онда је тешко убедити страног инвеститора да је његова инвестиција у привреду ове земље сигурна и подвргнута истим правилима која важе у развијеним тржишним привредама, односно да је заштићена од будућег сличног арбитража законодавца.

На крају, када се принудним прописом ослободи обавезе једна страна, а друга страна, која је била савесна и извршила у доброј вери своју обавезу, не прими никакву сатисфакцију за губитак свог потраживања и за штету коју трпи, онда је такав пропис, без обзира на јавни интерес који је у његовој основи, супротан правилима друштвеног морала. У противном, терет би морао да се равномерно распореди на све чланове заједнице у чијем је интересу наведени пропис и донет. Супротност са правилима морала нарочито долази до изражаја када се има у виду, како је напред објашњено, да је могуће продати предузеће, а из постигнутих средстава не мора се платити дуговање повериоцу, већ се та средства могу користити за друге намене. Када се неусклађеност права и морала "креће у границама друштвене толеранције, онда је то први знак правног система који је у могућности да обезбеди владавину начела легитимитета и легалитета, а одатле није тешко про-

наћи пут који води правној држави¹⁾". Неусклађеност права и морала, која је размотрена у овом раду, јасно превазилази границе било какве толеранције и представља корак ка странпутици.

**Tanasković Zoran,
Advocate, Belgrade**

Freedom of Contract Limitations in the Reorganization Proceedings within Privatization Process

Summary

In order to solve great indebtedness of some socially-owned companies, which is the serious obstacle for privatization, legislator provided for the possibility of the company reorganization within the phase of preparation for privatization, on the ground of the Privatization Agency decision. The aim of reorganization is elimination of liabilities of a company, which should be sold under the market terms. Creditor or creditors with claims more than 50% toward one company, as a subject of privatization, can deduct all their claim, remove the due term for their payment or accept new company as a debtor, if it is in capital relations with original debtor. That decision of majority creditors is, from the viewpoint of minority shareholders, a derogation of their contractual freedom, because the "legal destiny" of their claims does not depend on contractual will of the original contract parties, but on discretion of the state organs and majority creditors. Major creditor can even be a state on the ground of its claims for taxes and public charges. This way of claims liquidation appears as very unjustifiable to discordant creditors. By that way, the company in privatization reaches a higher price in favor of the state, which is detrimental to minority creditors. That is why those provisions cause legal uncertainty, strengthening arbitral state, instead of the "legal" one.

Key words: Privatization; Reorganization; Creditors.

1. Др Слободан Перовић: Правно филозофске расправе, стр. 223.